

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 40 K, na $\frac{1}{2}$ strani 25 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1903. Leto XX.

Obseg: Kakšen bodi vzoren svinjak. — Postaje za prasičjo rejo. — Skrlup na sadnem drevju. — Podatki o prenovljenju satovja. — Poučilo, kaj je kurja kolera (kurji tipoid) in kako jo je zatirati. — Navodilo o pokončevanju škodljivih mrčesov. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listniča uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Kakšen bodi vzoren svinjak.

(Obenem odgovor na 83. vprašanje.)

Kot odgovor na to vprašanje podamo spis gosp. Lenarčiča, ki smo ga objavili pred leti, ker smo mnenja, da ne bo škodilo, če ga ponovimo. Gospod Lenarčič je popisal svoj zares vzorni svinjak, ki je narejen iz najboljših tvarin; a po tem popisu se dá narediti vzoren svinjak tudi iz cenejših tvarin. Spis slove:

Kdor se je kdaj bolj dodobra zanimal za živinorejo ter se tudi bavil z njo, mi bo pritrdil, da je glede pripravnih živalskih stavb prav obilo nedostatkov.

Res je sicer, da so gospodarske stavbe zelo drage, a denarja v sedanjem času kmetu navadno primanjkuje, zato pa tudi pri teh stavbah štediti, kolikor more. Vendar ne smemo, če hočemo doseči smoter, štediti niti preveč niti premalo.

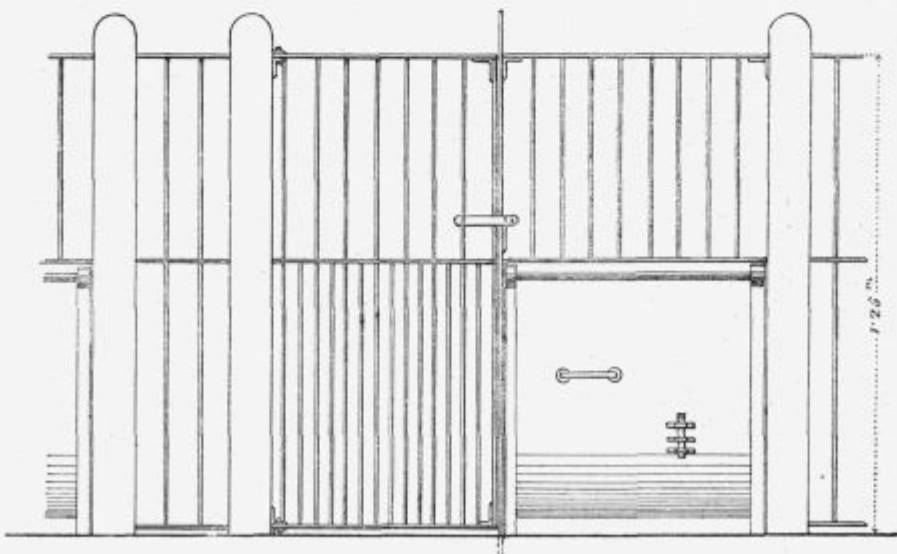
Če si ogledamo razne svinjake po kmetijah, takoj opazimo, da so gospodarji pri mnogih preveč šte-

dili, kajti uboge živali morajo živeti v vedni nesnagi in v okuženem zraku; manjka jim prepotrebne svetlobe in zraka. V drugem kraju zopet lahko opazimo, da gospodarju, ki je dal staviti hlev, ni bilo žal vsakega krajcarja. Vidimo namreč premnogo zunanjih okraskov; če si pa podrobno ogledamo hlev, pogrešamo praktične

notranje uredbe. Poleti, ko se živali izprehajajo po poleg ležečem gnojišču, se jim godi še dokaj dobro, — ali pozimi jim manjka svetlobe in dobrega zraka; kajti vsako razpoko, še bolj pa veliko luknjo nad koritno zatvornico so skrbno zamašili, gnoj pa le redkokdaj izkidavajo. Tako se gnoj razkaja ter napolnjuje z vsakovrstnimi plini in vlago hlevski zrak.

Lete razmere se nahajajo povsodi;

tudi na svojem dvoru nisem mogel kaj boljšega pokazati. Vzoren svinjak pa mi je bil vedno pred očmi. Kjer sem obiskal kako gospodarstvo, ogledal sem si svinjake ter jih pazno premotrival glede njih praktičnosti. —

Podoba 24.

Vpraševal sem se pogostoma: kakšen pa bodi vzoren svinjak? Na to si odgovarjam takole:

1. Prostor bodi primeren, da bodo živali blizu skupaj in da dekla ne bo imela premnogo potov pri krmljenju.

2. Taka bodi tudi notranja ureditev, da je mogoče z enim pogledom vse pregledati ter opazovati živali v vsem kretanju, pri jedi in pri počitku, ne da bi bilo treba stopiti v vsak oddelek posebej in živali motiti.

3. Varuhinja, ki ponoči nadzoruje ravnokar opravšvo se svinjo, mora svoj posel lahko izvrševati, ne da bi bila nevarnost zaradi ognja.

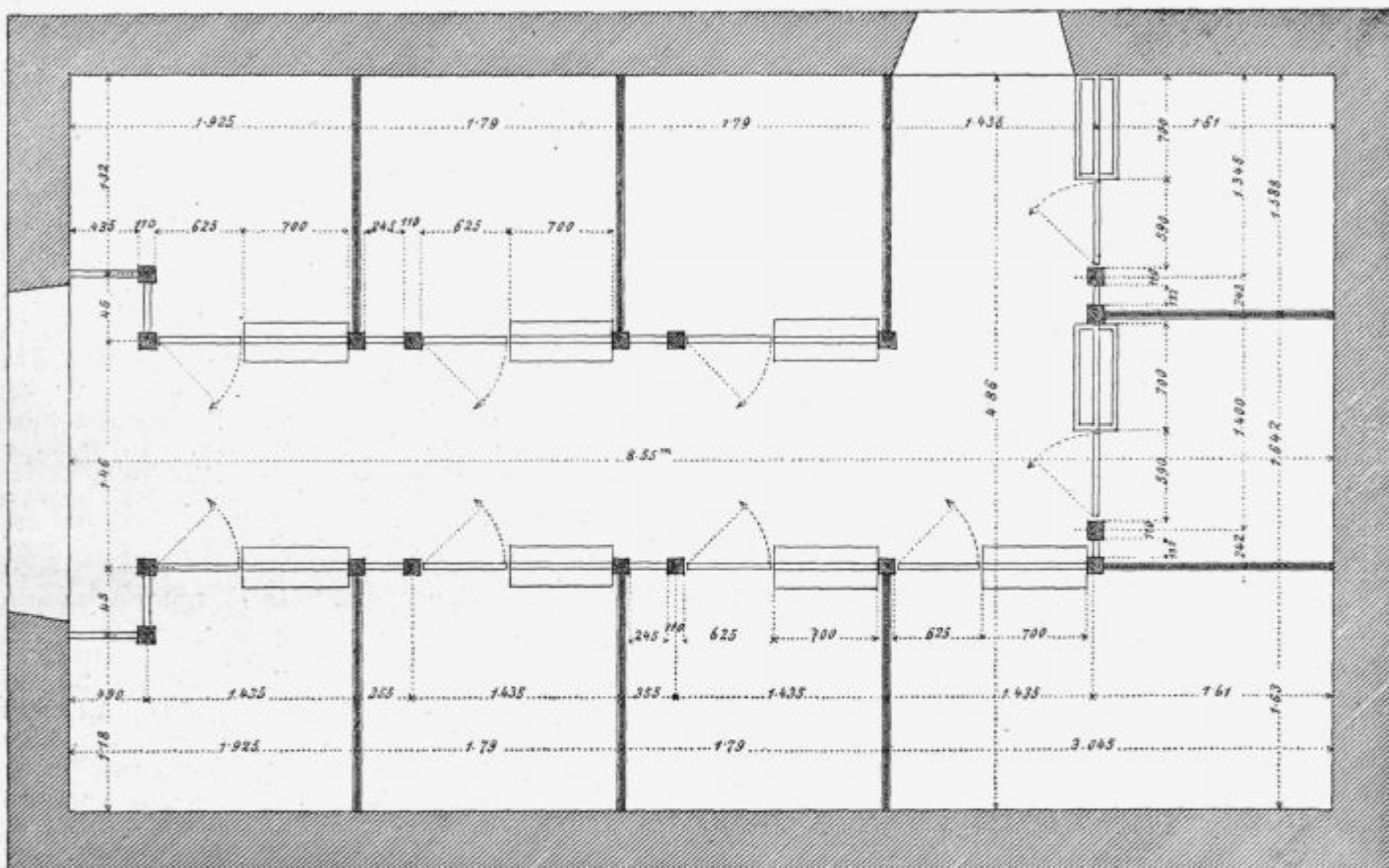
4. Zrak v hlevu mora biti kolikor možno čist, pozimi ne premrzeli, poleti ne prevroč.

glavni izhod na dvorišče, stranski pa v svinjsko kuhinjo in 3 velika zamrežena okna, sem odločil za svinjak.

Tlak sem napravil iz rezanega kamenja (plošč) s strmecem 0,7 cm na 1 meter proti glavnim vratom in 2,5 cm na 1 m od vsake strani proti sredi.

Vsi presledki med ploščami so zaliti s portlandskim cementom.

Oddelki so razvrščeni, kakor je razvideti iz temeljnega načrta (pod. 25.), v katerem se nahajajo vse razdalje, tako da drži po sredi hodnik navpično proti glavnim vratom ter krene potem zopet navpično proti stranskim vratom. Na levi strani hodnika so trije oddelki, na desni štirje in v ozadju dva. Pred oddelki ob vsaki strani poleg hodnika sta v kamen vrezana žlebova, ki odvajata tekoče iztrebke pod pragom v

Podoba 25.

5. Solnčna svetloba mora biti po hlevu; ponoči pa mora biti možno z eno svetilnico razsvetliti ves hlev.

6. Gnojnica se mora dobro odtekat, da ne okužuje zraka in da živali na suhem leže brez veliko nastiljanja.

7. Na legak način se mora dati odpravljati gnoj iz hleva in ves hlev po potrebi pomiti.

8. Hlev mora biti tako soliden, da ga ni treba popravljanje vsak hip.

9. Hlev bodi tako urejen, da gre človek rad pogledat vanj, ne da bi se vedno bal, da si onesnaži obleko.

Ravnokar navedene reči so mi bile v čislih, ko sem stavil svoj svinjak, ki ga hočem sedaj popisati. Čislanim čitateljem pa prepuščam sodbo o tem, če je podobna ta stavba „vzornemu svinjaku“.

Obokan prostor v gospodarskem poslopju poleg svinjske kuhinje, 8,55 m dolg in 4,86 m širok, ki ima

pokrit jarek pred hlevom. Na koncih žlebov so napravljene mreže. Oddelki so drug od drugega ločeni s stenami iz 4 cm močnih hrastovih desak proti hodniku pa so zaprti z $1\frac{1}{11}$ cm močnimi hrastovimi stebri ki so bili po 60 cm globoko v zemljo zakopani, preden se je položil kameniti tlak. Iz „lica“ podobe 24., se razvidi, da so ti stebri zvezani z železno mrežo. Iz železne mreže so tudi vrata, ki so tako narejena, da se na iztečaj odpirajo proti hodniku za celih 180° velik kot. V mreži in na stebre so z vijaki pritrjena železna korita, ki imajo zatvornice iz železne ploščevine. Vsako korito je pa pritrjeno tudi k tlaku z vijaki, ki so vanj vlti.

Zatvornica se more, kakor pri navadnih lesenih koritih, noter potisniti in pritrčiti, da je lahko jed v korito vlti.

Stena, ki deli zadnja dva hleva, ima pri tleh luknjo z zapahom, da se skozi njo lahko mladi prasički izpre-

hajajo iz hleva v hlev, kar je pri odstavljanju mladičev prav zelo važno.

Železna sestava mora biti pa jako natančno izdelana, da se popolnoma ujema z načrtom, zlasti ako so stebri že prej stalno postavljeni. Vsako površno delo pri železju bi napravilo pri stavljenju preobilo težav, in nikdar bi vrata dobro ne tekla.

Jaz bi mogel torej vsakteremu, kdor si misli kdaj napraviti kako tako stavbo, svetovati, naj si naroči železje iz zanesljive tvornice. Kot tako bi mogel priporočati tvrdko R. Ph. Waagner — Dunaj, ki je tudi meni prav dobro postregla po primerni ceni. One častite čitatelje, ki si hočejo to stavbo ogledati, vabim najljubneje, naj se potrudijo k meni; bodo mi vsegdar dobro došli.

Postaje za prasičjo rejo.

Ako pogledamo, kako delujejo po drugih deželah za povzdigo prasičje reje, tako na pr. na Spodnjem Avstrijskem in Češkem, kjer je ta reja vobče manjše važnosti, kakor je pri nas, potem moremo z veseljem pozdraviti prizadevanje naše c. kr. kmetijske družbe, ki meri na to, da se tudi pri nas ustanove postaje za prasičjo rejo in da se tudi na ta način pospešuje napredek naše domače prasičje reje. Kakor znano, je kmetijska družba izdala že l. 1899. potrebna določila za napravo takih postaj, toda takrat so bila tako neugodna, da se ni mogel nihče ogreti za nje. Sedaj so se pa pogoji za ustanovitev takih postaj bistveno in tako ugodno izpremenili, da morajo ugajati vsakemu, kdor se zanima za razvoj naše prasičje reje, kajti istina je, da nima nobena dežela tako ugodnih določil za snovanje prasičorejnih postaj, kakor jih ima sedaj naša kranjska dežela. Zato pa tudi pričakujemo, da se bodo naši boljši posestniki radi poprijeli ugodnosti, ki so združene s takimi postajami, in da bodo zategadelj take postaje tudi radi snovali. Postaje se ustanove za sedaj le v novomeškem in krškem okraju. Če se tam obnesó, ni dvoma, da se bodo napravile tudi po drugih krajih naše dežele.

Namen prasičorejnih postaj.

S temi postajami hoče kmetijska družba doseči, da se bodo doma prirejali potrebni mrjasci velikega jorkširskega plemena. To pleme se po sedanjih izkušnjah še najbolj priporoča za zboljšanje naših domačih prasičev. Druge dežele prirejajo doma že leta in leta potrebne prasiče jorkširskega plemena, naša dežela jih mora pa še zmeraj iskati po Štajerskem, Spodnjem Avstrijskem in Češkem, dasi je naša dežela na glasu zaradi svoje obsežne prasičoreje in dasi ima po eni strani tudi ugodnejše razmere za tako rejo, kakor jih imajo druge dežele. Lansko leto je izdala naša družba nad 2500 K za plemenske prasiče jorkširske pasme, in še ni mogla popolnoma ustreči obilnim naročilom. Kaj bi ne bilo bolje, da bi ta denar doma zaslužili in zalagali rajši mi druge kraje s takimi prasiči?

S temi postajami imamo torej predvsem za to skrbeti, da se izredi doma potrebno število mrjascev in tudi plemenskih svinjic. To pa ni vse! Namen teh postaj je tudi to, da se bodo v njih prirejale živali, ki bodo znanega rodu in se bo po stariših (roditeljih) lahko sklepalo na večjo ali manjšo plemensko vrednost, kar se pri živalih, nakupljenih iz vnanjih krajev, ne da dognati. Na to se mora polagati največja važnost, če hočemo v prasičji reji stanovitno ali zanesljivo dobro napredovati.

Veliko vredno bo pa tudi to pri teh postajah, da bodo nekaka središča, kjer se bodo vsi prasičorejci iz okolice lahko vneli in spodbujali za napredek, če se bodo prepričali o ugodnih uspehih.

Ali so postaje za prasičjo rejo potrebne?

Kakor moramo pri govedoreji gledati na to, da jo pospešujemo z dobrimi biki, ravnotako moramo tudi pri prasičji reji skrbeti za to, da je v kraju zadosti mrjascev in da so ti mrjasci res dobri. Po dobrih mrjascih se reja zboljšuje in povzdiguje v svoji vrednosti, po slabih mrjascih se pa kvari in oškoduje. Kdor pozna prasičorejne razmere naše dežele, mi mora pritrditi, da je reja mrjascev še vobče pomanjkljiva in nezadostna. Mnogi kraji se zaradi tega ne morejo pečati z rejo plemenih svinj, ker na daleč okoli ni nobenega mrjasca. Manjka jih pa tudi v krajih, kjer je reja plemenskih svinj bolj razširjena in močna. Po Dolenjskem imamo vasi, kjer je po 60 in več plemenskih svinj, pa nobenega mrjasca. Kjer pa imamo mrjasce, pa ne ustregajo vselej današnjim razmeram. To nam je pokazalo tudi zadnje premovanje mrjascev, ki se je vršilo pred dvema letoma v Št. Jerneju. V takih odnošajih se ni čuditi, da pojema rodovitnost svinj in da tudi mladiči niso toliko vredni, kakor bi bili po dobrih in rodovitnih mrjascih. Koliko denarja gre na ta način v izgubo!

Te razmere nujno zahtevajo, da skrbimo za dobre mrjasce in za zadostno število mrjascev. To pa najlaže dosežemo, če ustanovimo postaje in če bomo v teh postajah skrbeli za potrebno prirejo jorkširskih mrjascev.

Kako so take postaje urejene.

Kako imajo biti postaje za prasičjo rejo urejene, to se lahko povzame iz določeb, ki so bile objavljene v 6. številki „Kmetovalca“ z dne 31. marca t. l.

V teh postajah se mora rediti 1 mrjasec in najmanj 2 svinji jorkširskega plemena; lahko se pa redi tudi po več svinj, če jih namreč dotični posestnik želi imeti. Da bo reja uspešna, je seveda treba veselja za to, potem pa tudi pridne in dobre strežbe, kar je našim gospodinjam itak dobro znano. Treba je nadalje tudi dobrih svinjakov; a ti svinjaki so pa lahko leseni. Glavna reč je, da so dobro in trdno napravljeni. Zidani svinjaki so seveda boljši, toda skrbna gospodinja bo lahko v lesenih svinjakih več dosegla, kakor malomarna dekla v najbolj dragocenih. Tudi se dobivajo sedaj jorkširski prasiči, ki so veliko bolj utrjeni, kakor so bili v prvih časih, ker se povsodi gleda na to, da se kolikor mogoče utrjujejo.

Posestnik postaje mora imeti plemenski zapisnik, kamor zapisuje vse, kar se tiče reje, torej plemenitve, porodov in porabe mladičev. Ta zapisnik se dobi brezplačno od c. kr. kmetijske družbe. Glede mladičev si c. kr. kmetijska družba pridržuje predkupno pravico. Zaraditega mora posestnik postaje vsak porod in dobljene mladiče takoj naznaniti. Posestnik si more pridržati le tiste mladiče, ki jih sam potrebuje za rejo. Če bi kmetijska družba v teku 3 tednov po prejetem obvestilu, oziroma ponudbi, ne sporočila, da namerava mladiče kupiti, potem se lahko prodajo tudi drugim strankam. Kmetijska družba kupuje plemenske prasiče po potrebi in seveda le take, ki so sposobni za rejo. Kupuje jih po živi teži. Cena za 1 kg je tako ugodno nastavljena, kakor v nobeni drugi deželi. Po zadnji vrednostni tarifi, ki je bila objavljena v zadnji številki „Kmetovalca“, znaša cena za 1 kg 2.24 K za mladiče do 3 mesece stare.

Posesnik postaje se mora pa zavezati, da bo kupil od c. kr. kmetijske družbe vsaki 2 leti novega mrjasca, ki ga dobi tudi za polovico kupne cene. Ta določba je potrebna zaradi tega, da se zabrani plemenitev preblizu sorodnih živali, ki je zlasti pri prasičih nevarna in se kaže v tem, da peša njih rodovitnost. Ta zahteva pa ni nikako breme za posestnika, temveč ugodnost, ker proda svojega mrjaščka za polno ceno, dočim novega dobi za polovico cene. Vsi prasiči, ki se oddajajo v te postaje, se morajo zaznamovati s posebnimi znamkami in toliko časa rediti za pleme, dokler so za to sposobni.

Prošnje za napravo takih postaj.

Kdor želi napraviti postajo za rejo jorkširskih prasičev, naj pošlje prošnjo na c. kr. kmetijsko družbo. V tej prošnji naj prosi za prepustitev potrebnih prasičev za polovično ceno in naj se sklicuje na to, da se že odnekaj peča s prasičjo rejo (morda tudi z rejo mrjasca) in da ima za tako rejo tudi pripravne svinjake in potrebno veselje.

Ustanovitev postaje se šele tedaj potrdi, če prosilec podpiše zavezno pismo, namreč pismo, da se zaveže, natančno ravnati se po določbah, veljavnih za ustanovitev postaj za prasičjo rejo, kakor so bile objavljene v „Kmetovalcu“ št. 6 z dné 31. marca t. l.

Pri tej priliki bi bilo tudi povedati, da znašajo stroški za nakup potrebnega mrjaščka in dveh svinjakov okoli 60 K, t. j. 30 gld.

Kdor se ne more odločiti za napravo take postaje, a bi rad dobil samo mrjaščka velike jorkširske pasme, naj se tudi kmalu zglašuje pri c. kr. kmetijski družbi, ki je vse potrebno o tem razglasila v zadnjem „Kmetovalcu“ z dné 15. t. m.

Skrlup na sadnem drevju.

(Fusicladium.)

Na jablanah in hruškah se večkrat prikazuje bolezen, ki se tako pojavlja, da se na drevesnih listih izprva delajo okrogle, bledozelene ter bledordeče obrobjene lise, ki pozneje porjave in počne. To bolezen povzroča gliva *fusicladium pirinum* in na jablanah *f. dendriticum*.

Najprej se bolezen kaže na listju, pozneje se pa loteva tudi sadja, ki postane črnopikasto ter krastavo; če je bolezen huda, sadje celo popoka, se strdi ter je neužitno. Listi pa počne, so videti, kakor bi bili z vrelo vodo poparjeni ali drugače ožgani, se suše ter prerano odpadajo (navadno že septembra pa tudi avgusta), vsled česar sadje ne more dobro dozoreti.

Posebno močno se ta bolezen opaža na hruškah in najbolj v vlažnih krajih. Pa tudi jabolka zelo trpe na tej bolezni, tako da nekatera leta ni dobiti na drevesu niti enega lepega, zdravega sadu. Manj se ta bolezen loteva posameznih, prosto v visokih, suhih legah in v dobri zemlji rastočih ter dobro oskrbovanih dreves.

Ta gliva se začne zgodaj spomladi razvijati, ker njeni trosi (seme) prezimujejo na odpadlem listju, ter ga niti hud mraz ne more uničiti. Bolj jih uničuje vlažna zima, če listje po tleh močno gnije. Zatira se tudi, če se sežiga odpadlo listje.

Če se proti tej bolezni nič ne ukrene, lahko leto za letom dela prav občutno škodo, kajti pikasto sadje nima iste cene in veljave, kakor zdravo. Ker je ta bolezen tudi pri nas razširjena, bo treba rabiti sredstva, ki so se drugodi dobro sponesla. Najboljše sredstvo je zmes raztopine modre galice in apna, kakor za škro-

pljenje trt proti peronospori. Zato naj vsakdo, ki ima kaj nizkih dreves v vinogradu ali blizu hiše, kadar škropi trte, poškropi tudi sadno drevje. Z galico škropljeno sadje se bolje razvija in dobi tudi lepšo barvo.

Ker je pa škropljenje visokih sadnih dreves težavno in ker je to delo pri porabi navadnih škropilnic počasno, so izumili razne drevesne škropilnice, ki hitro in dobro delujejo.

Da se določijo take škropilnice, ki bi bile kar najboljše za naše razmere, je c. kr. sadjarsko društvo v Gradcu priredilo posebno razstavo in tekmovanje raznih sadnih škropilnic, in sicer za mala, srednja in velika posestva. Tega tekmovanja so se udeležile razne tvrdke z Niževavstrijskega, Moravskega, Češkega in tudi z Goriškega.

Nektere škropilnice so bile sestavljene nalašč za to tekmovanje, nektere prav praktično. Največ je bilo nahrbtnih škropilnic, mnogo pa tudi vozni, med njimi take, kakršne rabijo gasilci, ter take, ki so škropile na 3, 4 in tudi več strani hkrati, tako da je bilo mogoče s parkratnim pritiskom poškropiti vse drevo od vseh strani.

Ker pa take škropilnice pri nas ne pridejo v poštev, že radi cene ne (400 do 500 K), se hočemo omejiti na škropilnice za srednja in mala posestva. Odlikovane so bile: Vozna škropilnica gospoda Fr. Kernreiterja na Dunaju, ki je majhna, lahka (tehta le $3\frac{1}{2}$ kg), dobro deluje in stane 75 K, ter A. Sartorja, mehanika v Gradiški (Goriško). Ta je tudi jako pripravna, ker je pumpa s sodom vred na samokolnici ter jo lahko en sam delavec pelje, kamor hoče, izvzemši seveda v prav strme lege. Ta škropilnica škropi obenem na dve strani, in ker je ozka, se lahko rabi tudi za škropljenje trt, če med vrstami eden vozi, drugi pa škropi. Najvažnejša pri tej kakor tudi pri njegovi nahrbtni škropilnici je preprosta sestava zaklopnice in notranjih delov sploh. Zadostuje, če se drog v cevi trdneje privije na bat, in brizgalnica zopet dobro deluje. Pa tudi vse druge dele lahko vsakdo sam popravi, če je še tako neroden. Vozna škropilnica stane 70 K, nahrbtna pa, ki je obenem tudi trtna škropilnica, 30 K.

Druga dobra nahrbtna trtna in drevesna škropilnica je G. Czimegova v Ljubnem, ki stane 45 K, ter J. Doblauerja v Bolcanu, ki stane 44 K.

Pripomniti je pa, da je pri vseh teh škropilnicah, izvzemši Doblauerjevo, če se škrepe čez 4 m visoka drevesa, treba še posebnega droga, da se nanj obesi 4—5 m dolga kavčukova cev, da je mogoče poškropiti tudi najvišje dele. Le Doblauerjeva škropilnica je pri poskušnji v Gradcu brez posebne kavčukove cevi in droga nesla čez 8 metrov visoko; toda potratilo se je več tekočine, ker se škropi v debelih curkih, ki se šele nazaj padajoči razprševajo. Po južnem Tirolskem, kjer se drevje vsako leto pridno škropi, se največ rabijo Doblauerjeve škropilnice.

Zmes galice in apna se dela na isti način in v istem razmerju, kakor za škropljenje trt. Škropiti pa je treba enkrat pred cvetjem, torej aprila, v prav južnih krajih še prej, če začne drevje bolj zgodaj poganjati; drugič naj se škropi takoj po cvetju, tretjič pa junija ali julija.

Fr. Gombač.

Podatki o prenovljenju satovja.

V novejšem času se pogosto sliši in čita, da naj se starejše satovje večkrat obnovi. V panjih z nepremakljivim satovjem se v ta namen postopa zlasti na dva načina. Oni čebelarji, ki jeseni po končani paši

svoje gotovo število, na pr. tretjino ali polovico vseh panjev poderejo, t. j. zažveplajo, izberejo za pleme zlasti take panje, ki imajo le eno- ali dveletno satovje, druga ljudstva pa pomorijo, da odstranijo prestaro satovje; pri tem pa ne upoštevajo, da ravno v izrojenih starih svoje najboljše mlade matice pomorijo, stare matice prvičev, ki imajo seveda lepo mlado satovje, pa pustijo za nadaljnji obstanek svoje ne preumne čebeloreje. Ravno stem se je zakrivilo in se še mnogokrat zakrivi, da se veliki, polni čebelnjaki v nekterih letih izpraznijo. Po drugem načinu pa obnavljajo satovje oni čebelarji, ki stanujejo v krajih brez jesenske paše; ti-le dobijo manj rojev, zato morajo večinoma vse panje prezimiti, odjemljejo le oni med, kar ga je čez zimsko potrebo odveč, satovje pa obnovijo spomladi s podrezovanjem na ta način, da v enem letu izrežejo eno polovico, v drugem letu pa drugo polovico vsega izdelka. Ta metoda je pa le tam porabna, kjer je pomladna paša jako dobra, da morejo čebele izrezani prostor še zgodaj izpolniti.

V novejših panjih pa, kjer je satovje premakljivo, se stari sati lahko poljubno, oziroma po potrebi z novimi zamenjujejo ali nadomeščajo. Znano je, da vsaka mlada čebela po izvalitvi zapusti v celici neko tenko, takoimenovano levno kožico, in vsled tega bi se morale celice vedno manjšati, tako da bi bile slednjič za razvitek mladih čebelic premajhne. Dasi je na tem nekoliko resnice, vendar ni stvar tako nevarna, kakor se naravnost sodi. Skušnja uči, da čebele večinoma izgrizejo levne kožice ter jih zlasti od celičnih sten odstranijo, le celičnega dna jim ni mogoče kožic oprostiti. Vsled tega postaja le srednja stena (medstena) starejšega sata debelejša, celične stene se pa le jako malo debelijo. Trditev, da se izležejo v starejših satih manjše in bolj slabotne čebele, je torej večjidel zmeta. Sicer je celo znana stvar, da je v nekterih panjih mnogo čebel, ki so manjše od navadnih, pa temu ni vzrok staro satovje, temveč mnogo laže je temu vzrok pomanjkanje živeža in gorkote v času razvitka, torej pomanjkljiva odgoja itd. Saj se je dokazalo s poskusi, ko se je matica prisilila leči čebelna jajca v trotove celice, da niso bile iz teh jajčec izležene čebele nič večje od navadnih. Sicer je pa mlada čebela, ko izleze iz celice, manjša, in šele v teku 2—3 dni popolnoma dorase; zlasti se pa opazajo manjše čebele ob času slabe paše in sploh, če so sestradane, ker se vsled tega mehkejši organi telesa nekoliko skrčijo. Iz tega vzroka so tudi roparice, ko prihajajo v panj, videti nekoliko manjše od onih, iz paše prihajajočih čebel, ki imajo želodčke napolnjene; ravno tako se vidijo nekoliko večje tudi one mlade čebele, ki redijo zalego ali pridelujejo vosek, ker imajo vedno težko obložena prebavila. Nekoliko je pa pri opazanju večjih in manjših čebel tudi dozdevanja in domišljije, zlasti pri manjših čebelarjih.

Vendar pa na to omenim nekoliko iz svojih izkušenj. Pred mnogimi leti sem pogosto hodil k nekemu čebelarju, ki je imel lepo število čebelnih ljudstev v samih navadnih, slamnatih panjih, kakršne so imeli sploh v našem kraju. Omenjeni čebelar mi je povedal nekega dne, da je dobil roj „prišleca“, in sicer je mož trdil, da je bil ta roj „divjak“. „Iz česa sklepaš to?“ — sem ga vprašal. „Ker so čebele bolj majhne in jako hude — res divje“ — je bil odgovor. Sicer sem bil takrat še slab opazovalec čebel, pa vendar se mi je zdelo, da so bile one čebele res nekoliko manjše in nekako drugačne. V teku par mesecev se je pa

stvar tako daleč izpremenila, da čebele onega prišleca niso bile nič drugačne od drugih. Bilo bi torej vendar mogoče, da je bival on roj res v kakem gozdnem duplu, kjer je imel že veliko let staro satovje, ali ga je pa njegov mnogoletni divji živelj različno od drugih čebel označil, ki se je pa potem v izpremenjenih razmerah zopet izpremenil nazaj v prvotno enakost z drugimi čebelami.

Ne da se tajiti, da jako staro satovje ni tako ugodno čebelnemu razvitku, kakor mlado, ker se v teku mnogih let vendar v celicah nabere mnogo ostankov od levnih kožic. Zlasti še dno celic, ki se jako zdebili, ovira medsebojno ogrevanje zalege skozi debelo medsteno od obeh nasprotnih strani sata, t. j. da ličinka, oziroma buba, ki je v celici na eni strani sata, ne čuti skozi debelo celično dno gorkote svoje sosedeličinke na nasprotni strani.

Vprašanje, kako dolgo je satovje rabno v vališču, je jako relativno. Nekteri skušeni čebelarji trdijo, da so rabili satovje 20—40 let brez vseh neugodnih posledic; jaz sam iz svoje skušnje ne morem nič gotovega povedati, le toliko lahko rečem, da imam še nekaj satovja gotovo blizu od začetka svojega čebelarjenja, t. j. nad 15 let. Dasi bi nikomur ne svetoval rabiti v vališču vedno naprej enoinisto staro satovje, vendar je zgoraj omenjeno dokaz, da glede obnove ne smemo biti preboječi ter da se panj z nepremakljivim izdelkom brez vsega pomišljanja glede starosti satovja sme pustiti kakih 10—12 let pri miru.

Premakljivo satovje rabimo v vališču navadno tako dolgo, dokler ga še svetloba nekoliko prešinja, če ga podržimo proti solncu, t. j. dokler je še nekoliko presojno. Kadar je pa vse črno in proti solncu popolnoma nepresojno, se rabi še nadalje v medišču. Omeniti je še, da naj se pri premakljivem satovju gleda na to, da se pri obnovitvi jeseni ne devajo celo novi, beli sati v sredino zimskega sedeža, temveč nekoliko starejši, rjavi, ker poslednji mnogo bolj gorkoto držijo, so torej za prezimovanje boljši; sicer naj se pa že od pomladi naprej gleda na to, da se prestaro satovje iz sredine gnezda pomika vedno bolj proti kraju ter se nadomestuje z mladimi, oziroma umetnimi sati.

Jan. Jurančič v „Slov. Čebelarju“.

Poučilo, kaj je kurja kolera (kurji tipoid) in kako jo je zatirati.

1. Kakšna je bolezen in kako se razširja.

Kurja kolera je nalezljiva, prav lahko prenosljiva bolezen, ki se loteva domače kuretine, zlasti kokoši, puranov, gosi in rac in brez izjeme smrtno konča.

Zdrava kuretina nalezje bolezen največkrat, če se nanovo spusti k njej bolna kuretina. Razen tega se bolezen širi tudi s kuretino, ki je na njej poginila, in z odpadki (z jajci, kurjakom, krvjo, drobovjem, perjem i. t. d.) živih ali zaklanih bolnih kokoši, gosi, rac i. t. d. Tudi se more zdrava kuretina okužiti stem, da pride na ceste ali pašnike, v potoke ali kale, kjer je bila poprej bolna kuretina.

2. Kako se kurja kolera spozna.

Da je kuretina okužena, se spozna najprej po tem, da se pripete nepričakovani smrtni primeri. Gosi, kokoši, race i. t. d. poginejo večkrat, ne da bi se mogla na njih opazovati kaka očitna znamenja bolezní.

Pri natančnejši preiskavi je pa potem, ko so se pripetili prvi smrtni primeri, opaziti, da so nektre

živali medle in žalostne, da perje šopirijo, perotnice pobešajo, večkrat bljujejo in trpe za smrdečo drisko. Od sebe dani kurjak je najprej gost kakor močnik in belorumene barve, pozneje slizast, voden in zelenkast.

3. Kako je odvrčati kurjo kolero.

Da se kuga ne zanese, se je najbolje ravnati po naslednjih varnostnih naredbah:

- Ogibati se je nakupovanja tuje iz inozemstva importirane kuretine;
- odstranjevati in neškodljive storiti je odpadke v domačem gospodarstvu zaklane ali porabljene tuje kuretine;
- kuretine ni puščati na take ceste, pašnike, potoke i. t. d., kamor zahaja tuja kuretina;
- ni puščati, da bi kupčevalci s kuretino hodili po dvorcih.

Kadar se ni mogoče izogniti nakupovanju tuje kuretine, kakor na pr. za pleme, tedaj je svetovati, da je kupljena kuretina zaprta 6 do 8 dni v posebnem prostoru in se šele potem spusti k domači kuretini, če se v navedenem času niso pokazala nikakršna znamenja bolezni.

Kot ubranilna sredstva je nadalje upoštevati tudi cepljenje zoper bolezni.

4. Naredbe po izbruhu kurje kolere.

Obolelo kuretino zdraviti, je navadno brez uspeha in zatorej to tudi ni priporočati. Veliko primerneje je, obolelo kuretino nemudoma zaklati in neškodljivo odstraniti, ker se tako samo v posameznih primerih pripravi, da ozdravi.

Na vsak način se mora kuretina, ki je navidezno še zdrava, od bolele ali bolezni sumljive kuretine takoj odločiti in v posebnih prostorih pospraviti. Zdrava kuretina mora dobiti tako posodo za pičo in pitje, ki je obolela kuretina še ni rabila. Dalje se priporoča na videz zdravo kuretino ločiti v več manjših partij, in ubraniti vsako dotikanje teh partij.

Kuretina, ki je poginila ali bila bolna zaklana, se mora z vsemi deli, tudi s perjem — ako se perje ne more na neškodljiv način tehnično porabiti (s predelanjem v kafildesinfektorju) — sežgati ali pa na prostoru, za mrhovino odločenem, tako globoko zakopati in z ugašenim apnom posuti, da je mrtva kuretina najmanj 1 m visoko z zemljo pokrita. Jako nevarno je mrtvo kuretino zakopavati v gnojne jame ali na gnojišča, ker se kužnina kurje kolere v gnoju dalje časa vzdrži in se more stem nov izbruh kuge povzročiti.

Kadar je v kakem okuženem dvorcu vsa kuretina poginila ali bila zaklana, ali kadar je od tega časa, ko je zadnja žival poginila, bila zaklana, ali je ozdravela, že minilo osem dni, tedaj se morajo vsi prostori, ki je v njih bivala bolna kuretina in — v kolikor je to mogoče — tudi vsi predmeti, ki je z njimi prišla v dotiko, korenito očistiti od kužnine.

Najprimerneje se zgodi očiščenje tako:

- Kurjak, ostanke piče in skupaj pometeno nesnago je sežgati ali pa tako, kakor kuretino, ki je za kugo poginila (tretji odstavek) zakopati;
- tla, vrata, stene, grede, posode za pičo in pitje je z vročim sodovim lugom (tri kilograme pralne sode na 100 litrov vode) korenito pomiti; poškodovane in malo vredne lesene predmete je najprimerneje sežgati.

Zemljo in pesek je, ako možno, najmanj 10 centimetrov globoko izkopati in izkopano tva-

rino ravnatoko kakor kurjak in nesnago (po odstavku a) zakopati.

- Plavališča je izpustiti in korenito počediti;
- očiščene kurnjake je izdatno prezračiti, potem je
- tla, stene, vrata i. t. d. z beležem (pet kilogramov ugašenega apna na 100 litrov vode) pobeliti.

To se vsled razpisa c. kr. ministrstva za notranje stvari z dne 31. marca 1903, št. 10.585., daje na znanje in občno ravnanje.

Navodilo o pokončevanju škodljivih mrčesov.

Glede na zakon z dne 17. junija 1870. l., dež. zak. št. 21., ki velevala županom skrbeti, da si občani čistijo drevje in vrte škodljivih mrčesov in njih zalege, se posestniki opozarjajo, da je najbolje zatirati mrčesjo zalego meseca januarja, februarja in v začetku marca. Kmetovalcem, oziroma sadjarjem, škoduje na stotine raznih hroščev in metuljev, oziroma njih ličink in gosenic; največjo kvaro pa jim delajo vsekakor gosenice belinove (belega metulja), prstenčarjeve in še nekterih drugih metuljev, potem pomladanski ali rjavi hrošči (kebri), zlasti pa njih ličinke, imenovane tudi črvi, ogrci in podjedi, ki so naredile poljsčini že veliko škode.

Da je treba metulje loviti in pobijati, se razumeva samoobsebi, ali tak lov nikdar ne izda toliko in tudi ni tako legak, kakor je snemanje goseničjih mešičkov. Najuspešneje se uničujejo belini, oziroma njih in drugih metuljev gosenice, če dosledno vsi posestniki trebijo z drevja in grmovja njih zalege, zapredke in mešičke. Če le nekteri gospodarji trebijo, drugi pa ne, ne pomaga nič, kajti z neotrebjenega drevja pridejo kmalu škodljivci na drugo drevje, in ves trud je bil zaman. Prav je torej, da zakon podpira marnega gospodarja, pa s kaznijo preti malomarnežu.

Kako je treba uničevati goseničje zalege in zapredke? To se da storiti na dva načina; ali se potrga z drevja vse listje, ki je izza zime na njem ostalo suho in v katerem je goseničja zalega, ter se porežejo vsi zapredki, potem pa oboje skupaj sežge, ali pa se po drevju posmode zalege in zapredki.

Z nizkega, t. j. pritličnega drevja in z grmovja (zlasti z gloga ali belega trna, kamor belin posebno rad spravlja svojo zalego) je moči z roko ali z nožem hitro posmukati listje ali pa porezati zapredke. K višjemu drevju je treba prisloniti lestvico, a ker so zapredki najrajši po vejnih koncih in vrhovih, jih ni lahko doseči, in zato jih je laže z visokih dreves porezati s škarjami, ki se nataknejo na primerno dolg drog. Vse otrebke z drevja je treba potem pazno požgati, da gotovo pogine vsa zalega.

Hitro in lahko je pokončevati goseničje zalege in zapredke s plamenicami ali baklami. Ravnati je pa takole: Pločevinasta (plehasta) posoda ozkega vratu se pritrdi na primerno dolg drog, nalije se s petrolejem in v vrat se vtakne stenj (toht). Če se stenj prižge, se lahko s to pripravo gosenice ter njih zalege in zapredki posmode do najvišjih vršičkov. Če je gosenica le malo prismojena, gotovo pogine, in ker se z baklo hitro hodi mimo goseničjih gnezd, zato to prav nič ne škoduje listju. Take bakle prodaja Josip Stadler, klepar v Ljubljani.

Nad vse škodljiv kmetijstvu je rjavi ali pomladanski hrošč. Tega hudega sovražnika je zatorej treba

zatirati na vso moč. Posamezna roka sicer lahko včasih mnogo stori, ali delo je v resnici izdatno in uspešno le tamkaj, kjer se združijo cele vasi in občine, celi okraji ali cele dežele in skupno ugonablajo tega kvarljivca.

Ker je veliko mrčesje zalege za drevesno lubadjo, je zelo dobro in koristno, vsako leto pozimi staro lubad odpraskati in deblo potem namazati z apnenim in ilovim beležem. Če se primeša beležu še krvi, volovskega žolča in kravjaka, se drevo ubrani tudi zajčjim zobem.

Bodi pa kmetovalec ali sadjar še tako priden, vsega dela vendar sam ne vzmore. Preveč je raznovrstne golazni, ki zna sebe in svojo zalego navadno tako dobro skriti, da je človek niti ne opazi. To velja se posebno o jajcih, ki so največ tudi drobna, da jih pregleda tudi najbistrejše oko. Za to delo je treba poleg bistrovidnega očesa tudi telesne gibkosti in spretnosti in neumorne marljivosti. In takih delavcev ima kmetovalec na ponudbo, a kar je še najlepše, nobeden njih ne zahteva plačila, zadovoljni so, če jih pri delu nihče ne moti. Ti radovoljni pomagači so — ptiči. Zato naj gleda vsak pameten gospodar, da točno izvršuje zakon za varstvo koristnih ptičev z dne 17. junija 1870. l., dež. zak. št. 20., saj ni nobenega drugega zakona izpolnjevati tako lahko in brez vsakih ovir.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 83. Svoj svinjak želim popraviti in predelati, zato prosim sveta, **kako svinjak pravilno urediti?** (Fr. L. v G.)

Odgovor: Za odgovor na to vprašanje smo priobčili v tej številki poseben spis, ki so mu pridejani tudi načrti notranje uredbe vzornega svinjaka.

Vprašanje 84. Ali sme sosesestnik skupnega pašnika, ki nič svoje živine ne pase, **prepustiti pašno pravico drugemu posestniku**, ki nima pašne pravice. (I. B. v M.)

Odgovor: Tega ne more nihče zabraniti, a držati se je pravila, da je pašno pravico le do tiste mere mogoče komu drugemu prepustiti, v kakršni meri jo sam sme uživati.

Vprašanje 85. **Kupil sem svinjo za brejo, a sedaj se je izkazalo, da ni res.** Ali sem z ozirom na napačno trditve prodajalčeve opravičen zahtevati povračilo tiste škode, ki jo trpim, ker sem z ozirom na domnevano brejost za svinjo več dal, kakor če bi bila jalova? (J. G. v N.)

Odgovor: Če je bila brejost pogoj kupčije in je prodajalec zanjo jamčil, potem imate Vi vsekakor pravico do povračila preveč plačane vsote. V slučaju tožbe bo odločeval dogovor. Sicer se nam pa čudno zdi, kako more kdo kako žival za brejo smatrati, dokler se nedvomno ne pokažejo znaki brejosti. Če se taki znaki pokažejo, potem o brejosti kot pogoj kupčije ni govoriti, ker jih kupec itak spozna, če se pa znaki ne poznajo, pa tudi prodajalec za brejost ne more jamčiti; on kvečjemu lahko izpriča, da je bila žival zaskočena, da je pa vsled skoka res tudi breja, zato noben človek ne more jamčiti.

Vprašanje 86. Imam dve po 3 mesece stari **telloi, ki sta dobili lišaje**, velike kakor srebrni goldinar. Da bi lišaje odpravil, sem poskušal že vsa mogoča sredstva, pa se mi ne posreči. Tudi dekla, ki opravlja živino, je našla lišaj na roko, ki ji je zelo otekla. Ali je ta lišaj kaj nevaren in kako ga je moči zatreti? (I. R. v B.)

Odgovor: Lišaj, ki ga ima goved, se včasih, a le redkokrat prenese na človeka, ki mu pa ni nevaren, ker kmalu izgine. Lišaj na govedih povzroča pršica, ki razjeda gorenjo kožo ter dela garje. Lišaj se ozdravi, če se pršice umore. V to svrhu je dobro vsako sredstvo, ki pršice ugonobi. Najprej je lišaje dobro z milnico odrgniti, ki se nekaj časa gori pusti, da se garje omehčajo. Potem se garjava mesta dobro zdrgnejo in puste, da se posuše ter se slednjič namažejo z zmesjo enega dela

kreozota v 25 delih špirta in olja. To zmes dobite v vsaki lekarni. Kreozot pršico umori v minuti; ker pa precej prvič ne more priti do vseh pršic, zato je namazanje ponoviti. Namesto kreozota se more rabiti tudi bencin, ki jako hitro deluje. Če rabite bencin, je paziti na ogenj, ker je bencin silno vnetljiv in se ne da pogasiti. Tudi močna tobakova voda, petrolej itd. so sredstva, vendar ne tako zanesljiva kakor bencin ali celo kreozot.

Vprašanje 87. Imam sicer sira in dobro rejena vola, **ki se jima včasih, kadar težko vlečeta, pokaže kri v nosu.** Odkod je to; ali je nevarno in kako bi bilo mogoče odpraviti? (P. K. v K.)

Odgovor: To ni nič nevarnega in je popolnoma podobno navadnemu krvavenju iz nosa pri človeku. Vaši voli, ki so dobro rejeni, so polnokrvni in vsled napora pri težkem delu imajo naval krvi v glavo, vsled česar kaka napeta žilica počši in iz nosa priteče kri.

Vprašanje 88. Je li res, da je dobro **cilindre za petrolejeve svetilke pred porabo v vodi kuhati**, češ da so potem bolj trpežni in ne pokajo tako radi? (J. Ž. pri Sv. T.)

Odgovor: Tako kuhanje v vodi nima nikakega pomena. Pri izdelovanju cilindrov je pač važno, da se steklo prav počasi hladi, ker jih to dela tem trpežnejše, kolikor počasneje so se shladili, a greti jih v vroči vodi iznovega in potem počasi hladiti je brezpomembno, kajti vselej, kadar svetilka gori, se cylinder močnejše segreje, kakor v vreli vodi, in se, kadar se ugasne svetilka, navadno prav hitro shladi, vsled česar cylinder slabejši postaja. Največ cilindrov zato popoka, ker niso iz enakomernega stekla; zato se eni deli hitreje razširjajo, oziroma pri hlajenju hitreje krčijo kakor drugi, in cylinder počši. Iz tega vzroka so najcenejši dragi cilindri, ker so delani bolj skrbno iz enakomernega stekla in so v tvornici skrbno hlajeni. Dober, drag cylinder traja, če se z njim prav ravna, za deset navadnih cenih cilindrov.

Vprašanje 89. **Ali smem tuje kokoši na svojem posestvu streljati**, če ne sam, pa po zato postavljenem organu? (M. R. na C.)

Odgovor: Tujih kokoši ne smete streljati, ne sami ne kdo drug niti na svojem posestvu ter se morete kokoši ubraniti, oziroma obvarovati pred njih škodo le s sredstvi, ki Vam jih nudi deželni zakon za varstvo poljščine.

Vprašanje 90. Jeli dacar opravičen **gostilničarju zapečatiti vino**, ki ga ne toči, temveč ga hrani kot zalogo v kleti na drugem koncu vasi, ki je 200 m oddaljena od gostilne, **Je li res, da je vse gostilničarjevo vino pod dacarjevo kontrolo**, ki ni 1000 sežnjev od gostilne oddaljeno? (M. M. v Ž.)

Odgovor: Pod dacarjevo kontrolo je vse vino, ki je hranjeno v obrtnih prostorih. Med obrtne prostore spadajo vse vinske shrambe gostilničarjeve, ki niso nad 1896 m od gostilne oddaljene. § 3 konvencionalnih kontrolnih predpisov slove: „Vsaka obrtna stranka (gostilničar), ki je po dogovoru z užitnino pobirajočim organom opreščena voditi register, je obvezana: 1.) vso zalogo vina, vinskega in salnega mošta, katero v svojih obrtnih prostorih ali v okolišju 1896 metrov od svojih obrtnih prostorov posejduje, potem 2.) vsekdar, kadar pridobi kaj omenjenih pijač v svoje obrtne prostore, ali v prostore v okolišju 1896 metrov, ali jih prevzame v varstvo ali pa jih zase da hraniti drugemu, še predno se te pijače spravijo v prostornosti, zanje določene, držeh se § 14. zakona iz l. 1829, zglasiti ustno ali pisмено za to postavljenim organom, obenem pa tudi prostore, v ktere se nameravajo stalno ali začasno dejati, v zmislu § 12. in 13. zakona iz l. 1829 navesti.“

Vprašanje 91. **S katerim umetnim gnojilom naj gnojim krompirju**, ki ga sadim vsako drugo leto na isto njivo, a vzlic temu, da mu obilno gnojim s hlevskim gnojem, vendar tako ne uspeva, kakor drugim. (A. K. v Sv. L.)

Odgovor: Če vam krompir vzlic obilnemu gnojenju s hlevskim gnojem ne uspeva več dobro, bo temu vzrok poleg utrujenosti zemlje za krompir, ker se ta prepogosto sadi na isto njivo, in poleg tega, da morda semena ne preminjate, pomanjkanje redilnih snovi, pred vsem kalija in v drugi vrsti fosforove kisline. Poskusite dati spomladi na njivo 200—300 kg žveplenkislega kalija in 100—200 kg superfosfata za ha. S kajnitom se pa spomladi krompirju ne sme gnojiti, ker so njegove klorove spojine krompirju škodljive.

Gospodarske novice.

* **Mlekarske in sirarske zadruga** ter kmetijske podružnice obvešča deželni odbor, da se zglase pri njem, če žele dobiti deželnega sirarja, da uravnava njih mlekarne in sirarne. Tudi za poletno planšarsko dobo je na brezplačno razpolago deželni sirar, ki more tudi za nekaj tednov ostati na planinah.

* **Modro galico po 48 h kg** je družba že 23. aprila imela vso oddano in ne more več znjo postreči. Družba je imela letos en vagon galice več kupljene kakor druga leta, in dasi se je prejšnja leta galica oddajala šele pričetkom meseca maja, je bila letos že konci meseca aprila vsa oddana. Temu je z ene strani pač povod to, ker je vedno več vinogradov in so vinščaki večinoma že spoznali neobhodno potrebo škropljenja, a z druge strani je glavni vzrok nizka cena družbeni galici. Galica stane danes na vagone kupljena v Trstu 58 h, torej je noben trgovec ne more na drobno pod 62 h razprodajati, a družba jo je svojim udom pristojevozine do sedeža podružnic dala po 48 h, vsled česar je družba letos koristila svojim udom v vinorodnih krajih za več kakor 10.000 K. Gotovo lep uspeh družbenega delovanja! Ker je pa prav gotovo, da mnogo vinščakov še nima galice in družbi še prihaja polno naročil, je kupila še en vagon galice, ki jo je seveda morala plačati po 58 h in jo torej tudi po tej ceni oddaja. **Od sedaj naprej oddaja družba modro galico po 58 h kg, dokler bo kaj zaloge.** Ker je tudi ta zaloga omejena in se je bati, da kmalu poide, zato nujno prosimo takojšnje naročitve, kajti galice manjka in ji cena prav gotovo še poskoči.

* **Deželna vinska preskusna klet**, ki jo je brez hrupa zasnovala c. kr. kmetijska družba, se je otvorila 25. t. m. in 27. ter 28. t. m. sta bili prvi javni pokušnji. Tej kleti bodi namen delovati za umno kletarstvo, seznanjati občinstvo z raznimi kranjskimi vini ter pospeševati vinsko kupčijo. Družba dobro vé, da s kletjo, kakor je danes, še davno ni ustvarjeno sredstvo v dosegu teh namenov; ona vé, da je ustanovila nekaj nepopolnega, a ima najboljšo voljo, s časom, upoštevajoč razmere i. t. d., ustanovljeno preskusno vinsko klet tako spopolniti, da bo na korist našim vinščakom. Prihodnjič sporočimo več o tej kleti.

* **Pravi ribniški fižol za seme**, v ribniški dolini kupljen, najboljšje prebrano blago, oddaja družba svojim udom po 31 h kg. Ta semenski fižol je družba letos izjemoma kupila, da bo sedaj ob saditvi mogoče postreči družbenim udom, kajti dobrega semenskega fižola bo letos prav gotovo manjkalo. Ker je zaloga primerno majhna, zato bo mogoče postreči le udom, ki se pravočasno zglase.

* **Žvepleno moko** za žveplanje trt proti plesnobi oddaja družba po 18 K 100 kg. To žveplo je alkoholizovano in 70/80° fino. Ta finost je pa zgolj reč zaupanja, ker iz vzrokov, ki smo jih že lansko leto objavili, nobena tvornica ne prodaja žveplene moke na podlagi jamstva. Dobivajo se sicer še veliko cenejše žveplene moke, a družba se je odločila za dražjo, ker ima stem vendar nekaj jamstva za dobro blago.

* **Deteljno seme** ima družba po znanih cenah še vedno v zalogi.

* **Trtne škroplilnice in nahrbtne žveplalnike** ima družba v zalogi, in sicer oddaja prve po 18 K, druge pa po 19 K z zavojem vred

* **Seme izvirnega ruskega lanu**, kg po 38 h, ima družba še vedno v zalogi.

* **Oljne tropine** ima družba toliko časa še v zalogi (približno do konca maja), dokler ne nastopi vroče vreme. Lanene tropine so po 18 K, sezamove pa po 16 K 100 kg. Oboje te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba le udom, ki ne morejo sami ponjo v Ljubljano, in sicer po 6 K 63 h 100 kg in po 3 K 38 h 50 kg. Ta sol se pečilja v vrečah po 50 in 100 kg ter je denar naprej poslati. Brez denarja se nobena naročitev ne izvrši.

* **Oddaja kos.** Družba bo oddajala, kakor lansko leto, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla. Na leni izražene želje se je družba czirala glede oblike in je dala narediti bolj ravne kose. Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zamenjati, oziroma vrniti — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče 20 kos skupaj Podružnice, ki kose skupaj naroče, jih dobe voznine proste. Cena kosam je tale:

dolgost v pestih:	6	6½	7	7½	8
" " cm:	60	65	70	75	80
cena:	92 h	94 h	96 h	98 h	1 K.

* **Prave bergamaške osle za brušenje kos** ima tudi letos družba v zalogi, in sicer le eno vrsto. Te osle so glede kakovosti najboljšje bergamaške osle, takozvane „podoigem žilaste in odbrane“, so 23 do 25 cm dolge in so debele. Družba bo oddajala te osle po 80 h komad. Prosimo kmalu naročil, in ker pošiljatev posameznih osel preveč stane, zato toplo priporočamo skupno naročanje.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Zagorju na Pivki, ki bo dne 17. maja t. l. ob 4 popoldne v šolskih prostorih.

S P O R E D :

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev odbora.
5. Razno.

Zagorje 24. marca 1903.

Mat. Fatur s. r.
načelnik.

Listnica uredništva.

F. M. v G. Da se krava ne poja, more biti več vzrokov; kateri je pri Vaši kravi pravi, mi ne moremo vedeti, zato Vam tudi ne moremo dati nobenega sveta. — Na svojem posestvu smete na meji kakršnokoli drevje zasaditi, in če Vam je sosed smreke vun pometal, ga morete tožiti zaradi motenja posesti in za povračilo škode. Sosed ima edinole pravico do vej, ki segajo na njegov svet.

I. B. v R. Zaprisežen lovec kot javna straža ima pravico tudi izven lovskega časa okoli hoditi, ker mu je dolžnost paziti na tatiške lovece, na divjačino itd.

V. U. na S. Leseni pod v konjskem hlevu s karbolinejem namazati je prav gotovo dobro.

I. P. v S. Kot posestnik kupljenega posestva imate vse tiste pravice, kakor Vaš prednik, torej tudi pravico do pota, po katerem morete les iz svojega gozda spravljati.

I. I. v B. Pri nas ni nobenega zakona, ki bi določal, kako daleč sme biti čebelnjak od drugega čebelnjaka, zato nimate pravice stavbo čebelnjaka zabraniti, izvzemši če se stavbitelj ne ravna po predpisih stavbinskega reda.

I. K. v D. Prav dobre in cene mline za sadje izdeluje Martin Huber v Ennsu na Gorenjem Avstrijskem.